

Skuteczny nauczyciel wychowawca w pracy z uczniem nadpobudliwym psychoruchowo

mgr Urszula Mielczarek

mielczarek@womczest.edu.pl

- Realizacja kierunku polityki oświatowej państwa.
- Wzmacnianie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży,
ze szczególnym uwzględnieniem dzieci
ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Program konferencji

- Uczeń nadpobudliwy psychoruchowo
w procesie edukacyjnym

Urszula Mielczarek, nauczyciel konsultant
RODN”WOM” w Częstochowie

Program konferencji

- Jak sobie radzić z trudnymi zachowaniami ucznia nadpobudliwego psychoruchowo

Małgorzata Nitecka, *psycholog*
i Aleksandra Papaj, *psycholog*,
Powiatowa Poradnia Psychologiczno-
-Pedagogiczna w Częstochowie

Program konferencji

- Moje doświadczenia w pracy z rodzicem i uczniem nadpobudliwym psychoruchowo

Monika Jamska, pedagog szkolny,
Zespół Szkół Społecznych nr 1 w Częstochowie

Nadpobudliwość psychoruchowa u dzieci

Nadpobudliwość psychoruchowa
rozumiana medycznie, oznacza zespół
nadpobudliwości psychoruchowej,
czyli zespół hiperkinetyczny, będący schorzeniem
mającym charakterystyczne objawy
i wymagającym odpowiedniego leczenia.

Uczeń nadpobudliwy nie ma czegoś za dużo,
np. za dużo energii, za wiele emocji...

przeciwnie:

ma za mało zdolności do wewnętrznej kontroli
i hamowania swojego zachowania

3 grupy objawów charakterystycznych dla nadpobudliwości

- Zaburzenia koncentracji uwagi
  - niemożność skoncentrowania się na czymś
- Impulsywność
  - brak zdolności do zahamowania reakcji,
zbyt szybkie działanie
- Nadruchliwość
  - nadmierna aktywność ruchowa.

Triada objawów

ma wpływ na funkcjonowanie ucznia w:

- sferze motorycznej,
- sferze poznawczej,
- sferze emocjonalnej.

Nauczycielu,

czy wiesz jak się zachowuję,
gdy mam zaburzoną koncentrację uwagi?

Zaburzenia koncentracji uwagi - symptomy

Uczeń ma trudności:

- z zastosowaniem się do instrukcji i poleceń,
  - ze skupieniem się na jednej czynności
  - *często przechodzi do kolejnej czynności nie kończąc poprzedniej,*
- z wykonaniem do końca zleconych zadań,
  - z odrabianiem lekcji
  - lub czytaniem zadanego tekstu,
- z słuchaniem tego, co się do niego mówi.

Zaburzenia koncentracji uwagi

Uczeń ma trudności:

- z pamiętaniem o zabraniu wszystkich niezbędnych rzeczy do wykonania danej czynności
przyborów szkolnych, książek, zabawek lub narzędzi,
  - z uważaniem na lekcji,
  - z zapamiętaniem tego, co było zadane,
- z zapisaniem wszystkiego, co podano na lekcjach,
  - gubi i zapomina rzeczy.

Zaburzenia koncentracji uwagi

- Jedną z cech uwagi jest **wybiórczość**
  - uczeń nadpobudliwy nie ma dostatecznie wykształconej tej cechy.
- Inną cechą uwagi jest **rozpraszalność** oraz **pojemność**
  - uczeń nadpobudliwy przestaje się skupiać szybciej niż jego rówieśnicy, łatwo się rozprasza w związku z wykonywanym zadaniem.

Zaburzenia koncentracji uwagi

- Uczniowie nadpobudliwi nie potrafią z dochodzących do nich bodźców wybrać najważniejszego:

dla nich śpiew ptaków, przejeżdżający autobus, głos nauczyciela jest tak samo ważny.

- Zdarza się podobnie w przypadku skupienia się na dwóch czynnościach jednocześnie:

*słuchaniu nauczyciela i notowaniu
lub w sytuacji oczekiwania na kolejny bodziec,
np. na kolejne zdanie w czasie dyktanda.*

Pobudzanie uwagi ucznia

- Zadania i nauczane treści powinny być przekazywane w bardzo szybki „reporterski” sposób, dostosowany do możliwości koncentracji ucznia.
- Powinny być prezentowane w małych dawkach, a nie wszystkie w jednym czasie.
- Można wykorzystać czasomierze – „kuchenne timery”.
- Konieczne jest natychmiastowe sprawdzenie poprawności zadania.

Pobudzanie uwagi ucznia

- Skracanie zadania przez dzielenie go na mniejsze zadania cząstkowe; zadawanie mniejszej ilości materiału na raz, np. **mniej zadań matematycznych, skracanie prac domowych przez zadawanie mniejszej liczby zadań, mniej długich sesji ćwiczeniowych wymagających dużej koncentracji.**
- Przygotowanie większej ilości krótszych i bardziej intensywnych okresów ćwiczeń.

Pobudzanie uwagi ucznia

- Urozmaicanie zadań i przygotowanie ich w sposób interesujący dla ucznia, np. przeplatanie mniej interesujących fragmentów ciekawszymi.

Warto starać się czymś zaskoczyć ucznia;
nowe i oryginalne zadania są dla ucznia bardziej zajmujące
i pozwalają lepiej się koncentrować.

Pobudzanie uwagi ucznia

Korzystanie z materiałów, których można dotknąć, manipulować; proponowanie aktywności, które wymagają zaangażowania ucznia, czynnej dyskusji.

Uczniowie przyswajają lepiej materiał,
kiedy mogą doświadczać,
a nie tylko słuchać i obserwować.

Pobudzanie uwagi ucznia

- Korzystne jest ilustrowanie materiału schematami, podawanie różnych technik,
np. mnemotechnik, wierszyków, powiedzonek...
(B - ma brzuszek jak bułeczka,
- uje się nigdy nie kreskuje).
- Zachęcanie dzieci do pracy z rodzicami,
do pracy w mniejszych grupach,
do uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych.

Pobudzanie uwagi ucznia

- Wyróżnianie ważnych wiadomości i informacji.
- Przedstawienie wiadomości tabelarycznie:
Kto? Kiedy? Co? Po co? Co z tego wynika?

- Przygotowanie krótkich instrukcji złożonych z prostych krótkich zdań.
- Powtarzanie instrukcji tak często, jak to potrzebne;
warto się upewnić, czy uczniowie znają
i rozumieją słownictwo,
jakiego używa nauczyciel.

Poprawianie zdolności słuchania

- Nakłanianie uczniów do powtórzenia instrukcji po jej usłyszeniu, a później do powtórzenia jej sobie jeszcze raz - **w ten sposób rozwija się umiejętność słuchania i zapamiętywania.**
- Informowanie uczniów o tym, że komunikuje się najważniejsze wiadomości, używanie kluczowych zdań:
(„to jest ważne, proszę posłuchać lub „to będzie na egzaminie”).

Poprawianie zdolności słuchania

- Niektórzy nauczyciele dla podkreślenia wagi komunikatu używają dodatkowych sygnałów.
- Podniesienie ręki, czy zapalenie światła; korzystanie dla zilustrowania i podkreślenia informacji z pomocy wizualnych;
kluczowe hasła zapisane na tablicy.

Korzystne jest też uświadomienie uczniowi
wszelkich analogii i połączeń
między różnymi nauczanyimi partiami materiału.

- Dla wielu uczniów, zwłaszcza starszych, korzystne byłoby przeprowadzenie treningu i zapoznanie ich ze sposobami efektywnego uczenia się.
- Korzystanie z pomocy komputera, dyktafonu, efektywnej pracy z tekstem, robienia notatek.

- Trudnym zadaniem dla uczniów nadpobudliwych jest właściwe rozplanowanie czasu. Odrywają się od wykonywanego zadania i angażują w inne, atrakcyjniejsze.
  - We właściwym rozporządzaniu czasem może być pomocne:
ustalenie planu pracy, przygotowanie spisów i list do wykonania jakiegoś zadania przez ucznia, nakłanianie do „odhaczania” czynności, które już wykonali.

Nauczycielu,

czy wiesz jak się zachowuję,
gdy jestem nadmiernie impulsywny?

Nadmierna impulsywność

- brak zdolności do zahamowania reakcji

- Uczeń nadpobudliwy wie, co powinien zrobić, ale często nie potrafi zapanować nad swoimi reakcjami i emocjami

Nie przewiduje konsekwencji swojego działania.

- Zna reguły, ale ma kłopot z ich zastosowaniem.

Nadmierna impulsywność

- brak zdolności do zahamowania reakcji

- Nieumiejętność przewidywania konsekwencji działań dotyczy wszystkich zachowań ucznia nadpobudliwego.
  - Często wtrąca się do rozmowy.
    - Wrywa z odpowiedzią zanim zostanie sformułowane pytanie.
- Ma trudności w oczekiwaniu na swoją kolejkę.
  - Często przerywa i przeszkadza innym, wtrąca się do rozmów, zabaw.

Nadmierna impulsywność

- brak zdolności do zahamowania reakcji

- Przypadkowe, nieumyślne niszczenie rzeczy.
  - Brak umiejętności zaplanowania swoich działań i ich konsekwencji.

Ucznia nadpobudliwego łatwo namówić do tego, żeby zrobił coś nieodpowiedniego

- często staje się tzw. **kozłem ofiarnym** większości szkolnych żartów uczniowskich.

Nadmierna impulsywność

- brak zdolności do zahamowania reakcji

- Przykładem tego problemu może być fragment rozmowy między terapeutą a nadpobudliwym dziesięcioletkiem:
  - Dlaczego uruchomiłeś gaśnicę na szkolnym korytarzu?
  - Bo koledzy powiedzieli mi, że w szkole były ćwiczenia przeciwpożarowe i wszyscy uczyli się obsługiwać gaśnicę, a że ja byłem chory, to ta została dla mnie.
  - I myślisz, że wszystkie dzieci strzelały gaśnicami po korytarzu?
  - No , chyba nie...

Nadmierna impulsywność

- brak zdolności do zahamowania reakcji

- Uczeń nadpobudliwy ma kłopot nie tylko z przewidzeniem następstw swojego postępowania, ale także z zaplanowaniem pracy zgodnie z mechanizmem:

najpierw pomyśl, potem rób.

- Stąd też znany problem z wielogodzinnym zasiadaniem do lekcji, ciągłym szukaniem zeszytu...

Nadmierna impulsywność -brak zdolności do zahamowania reakcji

- Ma problemy z wykonaniem pracy samodzielnie, stworzeniem planu działania i wykonaniem go.
  - Gdy ma przerwać wykonywaną czynność, trudno jest mu to zrobić natychmiast; słyszymy: **zaraz, za chwilę...**
  - W przypadku, gdy chce coś dostać lub zrobić – zaczyna działać mechanizm: **już.**

Nadruchliwość

-nadmierna aktywność ruchowa

Uczeń nadpobudliwy często:

- wychodzi z ławki i chodzi po klasie lub wstaje z krzesła, wierci się, wspina na meble,
- wykonuje nerwowe ruchy rąk , stóp, wykazuje niepokój w obrębie miejsca siedzenia,
- biega po korytarzu, potracając uczniów, niczym **po mistrzowsku rzucona kula do kręgli.**

Nadruchliwość

- nadmierna aktywność ruchowa

- Często bawi się przedmiotami, np. długopisem, gumką, skrawkiem papieru.
- Ma trudności ze spokojnym bawieniem się lub spokojnym spędzaniem czasu, wypoczynku.
- Ciągłe jest w ruchu, **w drodze** lub często działa jakby był „napędzany motorem”.
- Często jest **nadmiernie gadatliwy**
  - **nadruchliwość w obrębie mięśni języka.**

Nadruchliwość - nadmierna aktywność ruchowa

- Problemy w zakresie koncentracji uwagi najbardziej wpływają na **wyniki w nauce**.
- Nadruchliwość i nadmierna impulsywność wiążą się z powstawaniem problemowych **niepożądanych zachowań dziecka**.

Nadpobudliwość psychoruchowa

- Zespół nadpobudliwości psychoruchowej **ADHD**, czyli nadmiernej pobudliwości jest zaburzeniem przekazywanym z pokolenia na pokolenie, czyli **uwarunkowanym genetycznie**.
  - Wpływ środowiska.
  - Sposób wychowania może być czynnikiem modyfikującym - **nasilającym intensywność objawów**.
  - Odżywianie.

Nadpobudliwość psychoruchowa

O zespole nadpobudliwości psychoruchowej
ADHD, mówimy wtedy, gdy:

- problemy utrzymują się przez dłuższy czas,
  - występują niezależnie od sytuacji,
  - występują w co najmniej dwóch różnych środowiskach.

Nadpobudliwość psychoruchowa

- To zespół objawów, z których się nie wyrasta, a które są i nie można ich do końca zmienić.
  - Można je zniwelować,
można modyfikować otoczenie,
stwarzając dziecku korzystniejsze warunki
zdobywania wiedzy i przebywania w grupie.

Objawy towarzyszące - pogłębiające trudności ucznia

- Zaburzenie koordynacji
w zakresie motoryki małej i dużej.

Motoryka mała: koordynacji oko - dłoń
- trudności w przepisywaniu z tablicy.

- **Motoryka duża:** oko - stopa
trudności w sportach z użyciem piłki.
- **Problemy z pamięcią krótkotrwałą,**
które utrudniają uczenie się.

Objawy towarzyszące - pogłębiające trudności ucznia

- Zaburzenia mowy - zdolność do wypowiedzania się.
  - Mogą pojawić się zaburzenia języka pisanego, sporadycznie jąkanie.
- Bezsenność - stały problem dziecka nadpobudliwego (koszmary senne, niespokojny sen).
  - Moczenie nocne.
- Zaburzenia apetytu, mało jedzą i tylko określone smaki.

Objawy towarzyszące - pogłębiające trudności ucznia

- **Zmiany osobowości:** nieustępliwość, niska tolerancja na stres, trudności w przystosowaniu się do zmian, niska samoocena i poczucie własnej wartości.
  - **Brak dojrzałości emocjonalnej.**
    - Skłonność do depresji.
    - **Niedojrzałość społeczna**
- często przyjmują „rolę błazna”, wykazują zachowania agresywne.

Objawy nadpobudliwości stoją w jawnej sprzeczności z oczekiwaniami szkoły

W szkole od ucznia oczekuje się:

- skupienia i słuchania nauczyciela przez 45 minut,
- doprowadzenia wykonywanego zadania do końca,
  - usłyszenia i wykonania polecenia wydanego całej klasie,
- zapamiętania wielu informacji jednocześnie,
  - panowania nad swoim zachowaniem,
- umiejętności poczekania na swoją kolej,
- tłumienia impulsów przez dłuższy czas.

Dostosowanie programu szkolnego

- Warto korzystać z różnych form sprawdzania wiadomości, np. **pozwolić uczniom odpowiadać ustnie zamiast pisemnie.**
- Uczeń nadpobudliwy zwykle lepiej koncentruje się podczas **odpowiedzi ustnej**, natomiast w czasie prac pisemnych popełnia błędy wynikające z nieuwagi:
nie doczytuje do końca poleceń, myli się przy przepisywaniu, bardzo źle wypada w testach wielokrotnego wyboru.

Dostosowanie programu szkolnego

Uczeń nadpobudliwy ma problemy
z systematyzowaniem wiedzy.

Warto go informować o tym,
jakie treści, których aktualnie się uczy,
pasują do pełnego obrazu wiedzy;

- czego już się nauczył
- co jest w planie.

Zaburzenia językowe

- Trudności w budowaniu spójnych wypowiedzi.
- Uczniowie nie przestrzegają reguł stylistycznych i gramatycznych w czasie pisania i odpowiedzi ustnych.
  - Często odbiegają od tematu.
  - Uczeń „przeskakuje z myśli na myśl”.

Zaburzenia językowe

- Trudności w posługiwaniu się przyimkami określającymi położenie w przestrzeni, np. **na, obok** oraz trudności ze słowami określającymi następstwo czasowe zdarzeń, np. **przed, po**.
- Uczeń ma trudność przekazać chronologię wydarzeń, uporządkować ją w czasie, trudno mu znaleźć przedmioty - **trudności z przyimkami**.
- Nie przestrzega zasad prowadzenia rozmowy;
nie jest w stanie poczekać na swoją kolejkę.
  - Zbyt szybkie i zbyt głośne mówienie.

Propozycje do organizacji procesu edukacyjnego

Prezentacja nowego materiału

- Prezentuj materiał na konkretnych przykładach, zanim sformułujesz bardziej ogólne twierdzenie.
  - Na początku lekcji przedstaw uczniom jej ramowy plan (*streszczenie*).
- Sprawdzaj, czy uczniowie rozumieją język używany do wytłumaczenia nowego materiału.
  - Przedyskutuj poszczególne punkty prezentacji zaraz po ich przedstawieniu.
  - Podkreśl najważniejsze fragmenty w prezentowanym materiale, zwróć uwagę na ich ważność.

Zmiany dotyczące czasu

- Formułuj pracę domową w jasny przejrzysty sposób, wytłumacz ją na konkretnym przykładzie.
  - Zaznaczaj najważniejsze elementy zadania.
  - Wyjaśnij, w jakiej kolejności należy się nimi zająć
    - Wprowadź jasne wymagania, określające czas ukończenia poszczególnych zadań.

Koordinacja wzrokowo-ruchowa

- Ustal realistyczne wymagania związane z utrzymaniem schludności i porządku, które będą do przyjęcia przez obie strony (np. wymagania związane z charakterem pisma, prowadzenia zeszytu).
- Zmniejsz ilość materiału przepisywanego z tablicy lub z książki.

Przetwarzanie wzrokowe- wizualizacja

- Przygotuj gotowe, czytelne materiały:
kserokopie dotyczące prezentowanych treści.
- Sprawdź czy uczeń rozumie materiał
przekazywany za pomocą technik wizualnych
- *w całości, jak również jego poszczególne elementy.*
- Unikaj sytuacji, kiedy uczeń
musi przepisywać z tablicy.
- Poproś ucznia, żeby przed rozpoczęciem
wykonywania zadania powtórzył polecenie.

Rozumienie i posługiwanie się językiem

- Ustne polecenia, dodatkowo przekazuj pisemnie.
  - Parafrazuj przekazywane informacje, mów o nich jeszcze raz innymi słowami.
  - Zachęcaj uczniów do pytań i komentarzy, ilustrujących, w jaki sposób uczniowie rozumieją przekazywane im treści.
  - Zawsze odnoś nowo prezentowane treści do wcześniej przyswojonego przez uczniów materiału.

Zmiany organizacyjne

- Wprowadź i stosuj plan dnia, plan zajęć.
- Wprowadź jasne i zrozumiałe reguły postępowania dotyczące zachowania w różnych klasowych sytuacjach i konsekwentnie stosuj.
- Sprawdzaj notatnik ucznia, żeby mieć pewność, że korzysta z kalendarza, zapisuje prace domowe.
  - Planuj i informuj uczniów o terminach, w jakich muszą złożyć prace.

Zmiany organizacyjne

- Utwórz specjalne miejsce, gdzie uczniowie mogą składać wykonane zadania.
- Sprawdzaj często zeszyty i notatnik ucznia.
  - Sprawdzaj zeszyty ucznia pod względem ich poprawności i kompletności
    - prace domowe, notatki z lekcji.

Aby pomóc uczniowi nadpobudliwemu

- **Sprawdź stan zdrowia**
(anemia, pasożyty, choroby wirusowe, przewlekłe infekcje, alergie mogą powodować zaburzenia w zachowaniu).
- **Zrób listę wszystkich niepożądanych zachowań.**
Zaznacz, które koniecznie chcesz zmienić,
są najbardziej niebezpieczne
czy uciążliwe dla dziecka lub otoczenia.
- **Nie staraj się zmieniać wszystkiego jednocześnie.**

Aby pomóc uczniowi nadpobudliwemu...

- Ogranicz ilość bodźców z otoczenia, uczeń nie potrafi wybrać najważniejszego.
- Skupiaj jego uwagę na tym, co najważniejsze
  - wzmacniaj bodźce poprzez powtórzenia, podkreślenia, obrazy graficzne itp.
  - Upewnij się, że Cię słyszy.

Jeżeli biega, najpierw go zatrzymaj i nawiąż z nim kontakt wzrokowy, a potem mów do niego.

Aby pomóc uczniowi nadpobudliwemu

- Przekazuj komunikaty krótkie i konkretne.

Dziel polecenia na poszczególne czynności np.
mów: *załóż czapkę* ,jeżeli dziecko to zrobi, to:
załóż rękawiczki ,zamiast polecenia: *ubierz się*.

- Stosuj komunikaty „pozytywne”.

Mów dziecku, co ma robić, a nie czego ma nie robić, np.
mówimy „*popatrz na obrazek*”,
nie mówimy „*nie patrz w okno*”-
jeżeli chcemy, aby spojrzało na obrazek.

Aby pomóc uczniowi nadpobudliwemu

- Znajdź każdego dnia przynajmniej kilka sytuacji, w których będziesz mógł dziecko pochwalić.
  - Nie mów dziecku słów, których sam nie chciałbyś usłyszeć.
  - Chwal dziecko przed nim samym i przed innymi w jego obecności.
  - Stosuj wzmocnienia pozytywne
    - *pochwały, nagrody, takie jakie dziecko lubi.*

Aby pomóc uczniowi nadpobudliwemu

- Wygaszaj negatywne zachowania.

Jak najmniej koncentruj się na dziecku,
kiedy jest niegrzeczne, ignoruj je lub ogranicz się
do koniecznej interwencji.

Uwaga innych osób
jest silnym wzmocnieniem zachowań.

- Zwracaj na nie uwagę wtedy, kiedy jest grzeczne.

Aby pomóc uczniowi nadpobudliwemu

- Przewiduj i unikaj sytuacji wzmagających objawy nadpobudliwości, szczególnie złości, agresji itp.
- Unikaj własnego agresywnego zachowania.

Bądź stanowczy i konsekwentny, ale spokojny.

Aby pomóc uczniowi nadpobudliwemu

- Chwal dziecko przed nim samym i przed innymi w jego obecności.
- Stosuj wzmocnienia pozytywne
  - pochwały, nagrody, takie jakie dziecko lubi.

Aby pomóc uczniowi nadpobudliwemu

- Szukaj rozładowania nadruchliwości w sposób bezpieczny i społecznie akceptowany, np. sport, taniec, ruch, zabawy...
- Stwórz „uporządkowany świat” wokół dziecka
  - stały harmonogram zajęć w ciągu dnia, konsekwentne wdrażanie i stosowanie norm i zasad dostosowanych do poziomu rozwoju dziecka, stale powtarzane rytuały i tradycje.

Praca na pozytywach

- Pochwały.
- Nagrody.
- Podkreślanie sukcesów;
sukcesy i drobne zwycięstwa pomagają uczniom pokonywać trudności i coraz lepiej sobie radzić.
- Dostrzegaj sukcesy, a nie porażki;
zmień porażkę w zwycięstwo.

Reakcja na niewłaściwe zachowania - konsekwencja:

- **szybka** - natychmiast po przewinieniu,
- **skuteczna** - doprowadzona do końca,
- **sprawiedliwa** - odpowiednia do przewinienia,
- **słuszna** - związana z rzeczywistym przewinieniem, ucznia
- **sympatyczna** - dziecko nie jest przestępcą, popełniło tylko błąd, za który musi ponieść konsekwencje; nie należy mu odbierać twojej sympatii ani szacunku.

Reakcja na niewłaściwe zachowania -konsekwencja

Stanowcza - dorośli decydują o zasadach w domu i w klasie, więc egzekwują ustalone zasady.

Słowna - mów, mów , tłumacz...

Reakcja na niewłaściwe zachowania - konsekwencja

- Konsekwencja powinna być związana z zasadą.
  - Jeżeli nie wrócisz o **umówionej godzinie**, będziesz musiał przez tydzień wracać wcześniej.
- Jeżeli uderzysz brata, musisz go przeprosić itd.

Reakcja na niewłaściwe zachowania -pozytywy

Nagroda i pochwała

- Pożądane zachowania są kształtowane przy pomocy **NAGRODY**.
- Niepożądane zachowania są tłumione przez **KARY**.

Nie karać za objawy.

Reakcja na niewłaściwe zachowania -pozytywne wzmocnienia

- **Pochwała** to jeden z najskuteczniejszych środków wychowawczych, działa tylko wtedy, kiedy jest: **jednoznaczna i natychmiastowa, kiedy jest krótka.**
- Spróbujmy chwalić wszystko, co nam się podoba, opisując to, co poszło lepiej niż ostatnio.
  - Chwalmy przed innymi, żeby dziecko usłyszało jak się je chwali.

Pochwała - uwaga pozytywna

Dziś Paweł uważał na lekcji, często się zgłaszał, widziałam zainteresowanie lekcją.

Poprawnie przepisał zdania z tablicy, nie zrobił ani jednego błędu. Cieszy mnie bardzo ten fakt .

Mam nadzieję, że takie zachowania będą się zdarzały częściej.

Z poważaniem
wychowawczyni .....

Nagroda

Nagroda jest drugą obok pochwał metodą zwiększającą motywację.

Nagroda powinna być:

- **natychmiastowa,**
- **niepodważalna** - obie strony dotrzymują umowy,
- **niepodzielna** - tylko dla zdobywcy.

Nagroda

- **Naturalna i na miarę**
  - proporcjonalna do wysiłku dziecka,
nie może być przekupstwem
lecz jest rekompensatą za włożony w pracę trud.
- **Niecierpliwie przez dziecko oczekiwana**
  - nagroda, która spowszedniała,
przestaje być przedmiotem starania.

Literatura z której korzystałam:

- Artur Kołakowski, Tomasz Wolańczyk, ADHD - zespół nadpobudliwości psychoruchowej"- przewodnik dla rodziców i wychowawców,
- Tomasz Wolańczyk, Artur Kołakowski, Magdalena Skotnicka, Nadpobudliwość psychoruchowa u dzieci,
- Bożena Tomaszek, Jak pracować z dzieckiem nadpobudliwym w szkole i w domu?

Zestawienie bibliograficzne:

„Uczeń nadpobudliwy psychoruchowo”

www.biblioteka.womczest.edu.pl

Najnowsze informacje z oferty RODN „WOM”
zapewnicie sobie Państwo
zamawiając naszego NEWSLETTERA.

<http://www.womczest.edu.pl/new/newsletter/>

Zapraszamy także do dzielenia się
swoim dorobkiem zawodowym
w ramach „przykładów dobrej praktyki”.

<http://www.womczest.edu.pl/new/zasoby-edukacyjne/przyklady-dobrych-praktyk/>

Dziękuję za uwagę

Urszula Mielczarek
mielczarek@womczest.edu.pl